

Organització d'un mercat d'intercanvi de roba per l'alumnat com a aprenentatge servei (ApS)

EL PROJECTE

L'**objectiu** d'aquest ApS és conscienciar l'alumnat participant de l'impacte ambiental i social de la indústria de la moda i promoure la reducció del consum de tèxtil mitjançant el disseny i l'execució d'un mercat d'intercanvi de roba de segona mà.

Aquesta proposta va dirigida a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO, en el context del seu servei comunitari.

La proposta d'aquest ApS consisteix en **10 sessions d'aprenentatge d'una hora** en les quals el professorat serà qui dinamitzi tot el procés, sempre amb el suport de la Secretaria Tècnica del programa Renova Escolar. El professorat adequarà la proposta a l'horari lectiu del centre, adaptant les sessions d'aprenentatge a les hores corresponents (una altra opció, per exemple, també podrien ser 5 sessions d'aprenentatge de 2 hores cadascuna).

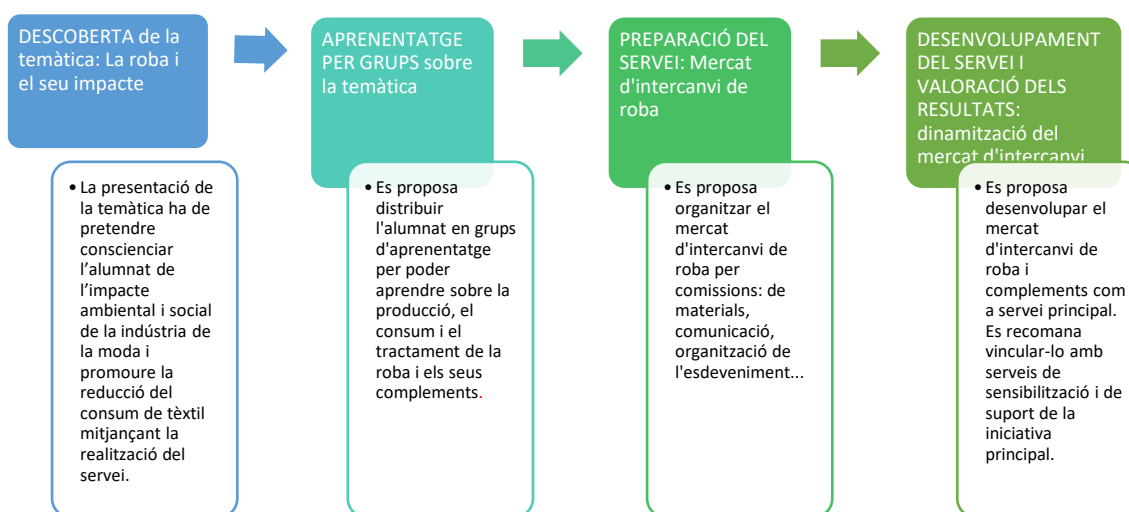
La **durada** idònia d'aquest ApS és d'un trimestre, destinant aproximadament dos mesos al desenvolupament de l'aprenentatge i un mes al desenvolupament del servei.

El centre educatiu determinarà les **assignatures vinculades a l'ApS** tenint en compte la transversalitat i l'enriquiment d'aquesta vinculació. A l'ANNEX 1 es recopilen els continguts curriculars per poder fer aquest exercici.

Les **temàtiques a aprendre** durant el procés són les que estan estretament vinculades al món de la moda, com són la **producció, el consum i la reutilització i reciclatge** de la roba i els seus complements. El desenvolupament de la fase inicial d'aprenentatge consisteix a respondre unes quantes preguntes que l'alumnat haurà de respondre per grups, fent una cerca mitjançant diverses fonts d'informació. A l'ANNEX 2 s'especifiquen les fonts on trobar les respostes i consolidar l'aprenentatge sobre aquesta temàtica.

Aquest ApS consisteix en un **servei tancat**: portar a terme un mercat d'intercanvi d'articles de segona mà. Alhora, l'alumnat també pot proposar altres serveis per promoure el servei principal o per sensibilitzar les persones que en siguin les receptores.

En aquest document es presenta la **proposta de continguts** a treballar en aquestes 10 sessions. El professorat decidirà la manera més adient de tractar-los i en quin ordre fer-ho, tot prioritant els continguts en què calgui fer més èmfasi segons la realitat de l'entorn de l'alumnat i com els motivi la problemàtica.

Gràfic 1. Moments clau del procés d'APS

PRESENTACIÓ DEL REPTA

Organitzar un mercat d'intercanvi per promoure el consum responsable de roba.

OBJECTIUS DEL PROJECTE D'APRENTATGE SERVEI

- Allargar la vida útil d'objectes d'ús quotidià.
- Sensibilitzar la comunitat educativa sobre la prevenció de residus.
- Facilitar el consum responsable i conèixer-ne diverses alternatives.
- Fomentar el treball en xarxa i comunitari.

INTRODUCCIÓ: LA ROBA I EL SEU IMPACTE

S'estima que, a Catalunya, cada persona consumeix entre 21,5 i 26 kg de tèxtils a l'any, i tan sols es recullen selectivament l'11 % dels residus tèxtils que es generen, un percentatge molt allunyat del d'altres fraccions de residus. Això implica que més de **147.000 tones de residus tèxtils s'incineren o es llencen a un abocador anualment**¹. En resum, quasi tota la roba que es consumeix s'acaba llençant.

A més, després del sector de l'energia², la indústria de la roba és la segona més contaminant del planeta, sent la responsable del 20 % de la contaminació industrial de l'aigua a tot el món i del 10 % de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, entre d'altres impactes. I es preveu que aquests valors continuïn augmentant.³

El model de consum actual és un dels principals responsables de la situació d'emergència climàtica en què ens trobem avui en dia. Un consum desmesurat i poc reflexiu que genera infinitat de residus, consumeix massa energia i recursos, deslocalitza i allunya la producció del consum i ens porta a no valorar tot el que tenim.

¹ [Agència de Residus de Catalunya](#)

² [Statista](#)

³ [Climaterra.org](#)

Com a resposta a aquest model, fa temps es va forjar el terme *consum responsable*. Un consumidor o consumidora responsable és aquella persona que, a l'hora de comprar, ho fa de manera moderada, informada, reflexiva i conscient i que, davant d'una oferta de consum, té en compte criteris ambientals, socials i econòmics.⁴

Convidar els alumnes a reflexionar sobre els seus hàbits i maneres de consumir, analitzar-los i proposar noves alternatives és un primer pas imprescindible per assolir una verdadera transició cap a un consum més conscient a la societat, alhora que se'ls reconeix com a agents de canvi i educadors.

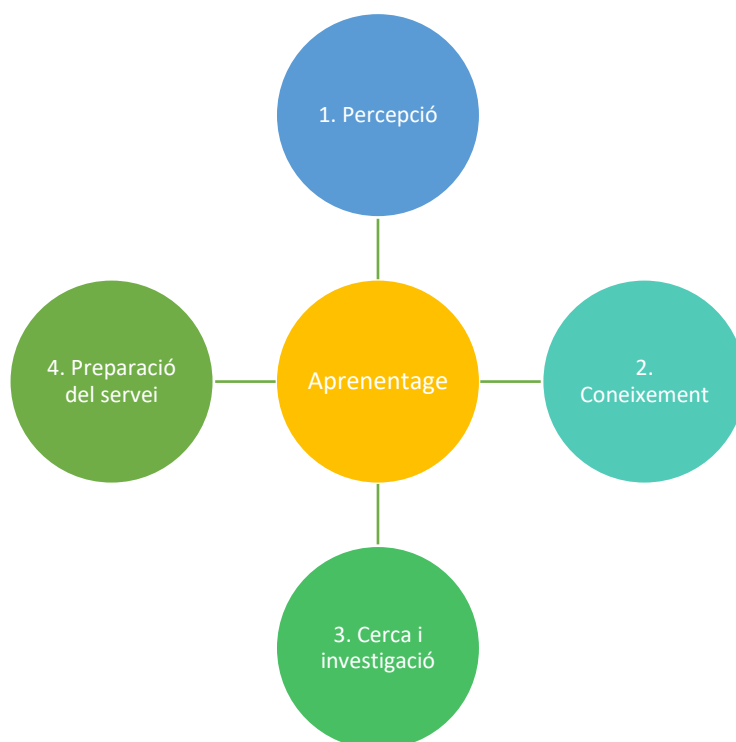
⁴ Agència Catalana del Consum

APRENTATGE (10 HORES): TEMÀTIQUES I OBJECTIUS

Metodologia d'aprenentatge

A continuació es fa una proposta semitancada de la fase d'aprenentatge, que se subdivideix en quatre fases diferents: la percepció de l'alumnat sobre la temàtica, el coneixement de la temàtica en el context, la cerca i investigació i la preparació del servei.

La present proposta pretén ser un esquema base del procés, adaptable a les necessitats i inquietuds tant del professorat com de l'alumnat.

Gràfic 2. Proposta de la fase d'aprenentatge

Es proposa fer un aprenentatge per fases:

- Fase 1. Percepció de la temàtica
- Fase 2. Coneixement de la temàtica
- Fase 3. Cerca i investigació de la temàtica
- Fase 4. Preparació del servei

Fase 1. Percepció de la temàtica (1 sessió)

En aquesta fase es vol fomentar la implicació emocional de l'alumnat en la problemàtica ambiental i socioeconòmica derivada de la indústria de la moda.

En primer lloc, es proposa visualitzar alguns dels documentals recollits a l'annex, a l'apartat Contingut audiovisual.

Posteriorment, s'animarà l'alumnat a transmetre opinions, sentiments i emocions sobre el que han vist. Per facilitar la seva participació, es proposa portar a terme aquesta senzilla dinàmica: cada persona ha d'escriure en una targeta una informació del documental que li hagi cridat l'atenció, bé perquè no la coneixia, perquè li ha remogut emocions o bé pel motiu que sigui.

A la pissarra hi haurà dos eixos dibuixats:

- **Eix X.** Serà l'eix corresponent al sentiment que ens desperta una informació, negatiu cap a l'esquerra i positiu cap a la dreta.
- **Eix Y.** Serà l'eix corresponent a la repercussió en el consum de roba d'aquesta persona en ser conscient d'aquesta informació.

Cada participant sortirà a enganxar la seva targeta al lloc que cregui convenient, explicant breument el perquè de la seva decisió. D'aquesta manera, al final tindrem un mapa de les idees destacables del documental, com ens fan sentir i la importància que els donem a l'hora de decidir què comprar.

Exemple de la dinàmica

"He escrit que al documental diuen que la marca X paga malament el seu personal. Això em fa sentir malament perquè em sembla molt injust (eix X = 2) i a partir d'ara faré el possible per no comprar aquesta marca, ja que tinc altres opcions (eix Y = 8)."

Durant aquesta dinàmica és important deixar clar que no hi ha opinions correctes ni incorrectes, així es fomentarà la lliure expressió de tothom.

Fase 2. Coneixement de la temàtica (1-2 sessions)

Es proposa conèixer la temàtica per mà d'una entitat que hi estigui vinculada. Recomanem fer alguna visita a un mercat d'intercanvi o botiga de segona mà per aprendre sobre el tema. També és una bona opció visitar un punt verd on es reculli roba. El programa 'Com funciona Barcelona?' ofereix la possibilitat de visitar un punt verd.

Hi ha entitats que gestionen la recollida i reutilització dels residus tèxtils, com ara:

- Solidança
- Formació i Treball

Fase 3. Cerca i investigació sobre la temàtica (2-3 sessions)

Es proposa distribuir l'alumnat en grups d'acord amb les inquietuds que hagin transmès durant la primera fase i que facin una cerca sobre els grans temes del món de la moda: la producció, el consum, la reutilització i reciclatge de la roba i els hàbits relacionats amb un consum sostenible del tèxtil. Un cop feta la cerca, es pot fer una posada en comú perquè cada grup exposi la informació que ha recollit.

1. Matèries primeres	2. Confecció de la roba	3. Consum i rebuig de la roba	4. Hàbits per a un consum sostenible de la roba
1.1 Materials - Volum de material produït 1.2 Països productors - Impacte ambiental - Condicions laborals 1.3 Països consumidors - Materials exportats	2.1 Localització de les fàbriques de les principals marques - Per què estan agrupades en certes zones del planeta? (deslocalització) - Volum de material produït 2.2 Impacte ambiental 2.3 Condicions laborals 2.4 Països consumidors - Peces de roba exportades	3.1 Consum per habitant i any 3.2 Després d'utilitzar-la 3.2.1 Roba llençada - Tones de roba llençada cada any - Procés habitual de tractament de la roba llençada - Quin és l'impacte ambiental d'aquests residus?	4.1 Criteris a l'hora de triar quina roba comprem 4.2 Maneres d'allargar la vida útil de la roba 4.3 Alternatives a comprar roba de primera mà 4.3.1 Roba separada - Tractament de la roba separada - Entitats - Ús posterior - Països receptors 4.4 Guany ambiental de reciclar i reutilitzar la roba 4.5 Guany socioeconòmic de reciclar i reutilitzar la roba

Gràfic 3. Proposta de cerca d'informació per grups

Producció de la roba

La producció de la roba comprèn moltes etapes, cada una de les quals genera impacte en el medi ambient i les persones.

Gràfic 4. Etapes de la producció d'una peça de roba

Es proposa investigar sobre els aspectes següents:

- Amb quin o quins materials està feta la roba? (matèria primera)
- Quins són els principals països productors d'aquesta matèria primera?
- Quins problemes ambientals i per als treballadors es deriven de l'obtenció de les matèries primeres?
- Quin impacte en la nostra salut tenen les substàncies tòxiques presents a la roba que ens posem?
- En quins països estan localitzades principalment les indústries on es fabrica el tèxtil? Són els mateixos països on s'obté la matèria primera?
- En quins països tenen les fàbriques les principals marques de roba? Són els mateixos països on s'obté la matèria primera i es fa el tèxtil?
- Els països consumidors de roba són els mateixos on es produeix?
- Té algun impacte ambiental aquest transport entre els diferents països?
- Què és la deslocalització i per què es produeix?

- Què és la petjada de carboni i com es relaciona amb la indústria de la moda? Té conseqüències ambientals? Quines?
- Què és la l'aigua virtual i com es relaciona amb la indústria de la moda? Té conseqüències ambientals? Quines?

Consum i rebuig de roba

Com ja hem vist, el fet de comprar una peça de roba nova implica un seguit d'impactes ambientals: extracció de recursos naturals, alteració dels usos del sòl, contaminació de l'ambient o males condicions laborals i de salut per als treballadors, entre molts d'altres.

Es proposa investigar sobre els aspectes següents a nivell mundial:

- Quin és el consum de roba per habitant i any?
- Quina és la quantitat de roba que es llença cada any?
- Quin és el tractament més habitual que rep la roba no separada?
- Té algun impacte ambiental aquest tractament finalista? Quin?

Reutilització i reciclatge de la roba

Actualment, el residu tèxtil quasi no es tracta separatament de la fracció "resta" (contenedor gris) i el seu destí és, en la majoria de casos, un tractament finalista; és a dir, es crema o es llença en abocadors.

Afortunadament, existeixen alternatives sostenibles per a un consum responsable de la roba.

Es proposa investigar sobre els aspectes següents:

- Quins factors influeixen en la tria de la roba i en la quantitat de peces que en comprem?
- Com podem reduir el nostre consum de roba sense renunciar a la moda?
- Quines alternatives existeixen a comprar roba de primera mà?
- Quina és la quantitat de roba que se separa de la fracció "resta"?
- Què se'n fa, de la roba separada? Com s'aprofita? Quins països en reben?
- Qui s'ocupa d'aquest aprofitament? (Administració pública, empreses privades, iniciatives solidàries, etc.)
- Quins són els guanys ambientals i socioeconòmics de reciclar i reutilitzar la roba?

Per ampliar el coneixement sobre el funcionament de la recollida i reutilització de la roba, pot ser interessant visitar una entitat de recuperació de tèxtil o un punt verd (sempre hi ha un contenidor de recollida de roba). Algunes entitats que ofereixen aquestes visites són Solidança o Formació i Treball.

Fase 4. Preparació del servei (3-4 sessions)

A continuació s'indica la planificació del servei.

A partir de les propostes de l'alumnat i amb l'assessorament de la Secretaria Tècnica del programa Renova Escolar, **es treballarà en l'organització d'un mercat d'intercanvi de roba**. Us recomanem fer aquesta preparació del servei per comissions de treball; per exemple: de recollida de dades, creació de materials, comunicació i sensibilització, opinió...

Planificació del mercat d'intercanvi

Entre tots els grups de treball s'hauran de repartir les responsabilitats següents:

- **Dates de celebració.** Quan s'intercanviaran els objectes? Cal escollir el dia del mercat, elaborar un calendari de treball i fer el seguiment dels preparatius.
- **Dates de recollida dels articles.** Quan es recolliran les peces de roba?

Es poden tenir en compte dues opcions:

- Opció 1 (recomanable)

S'estableixen uns dies i hores determinats per recollir la roba que portarà l'alumnat.

- Opció 2

Si no es disposa d'espai d'emmagatzematge, la recollida es pot fer el mateix dia del mercat.

- **Estat i puntuació dels articles.** En el moment de rebre la roba, cal avaluar-ne l'estat per tal d'assegurar-se que està en bones condicions. Totes les peces tenen el mateix valor? Si es decideix assignar-los valors diferents en funció de les seves característiques, caldrà establir el criteri de puntuació. Com a exemple, la llista següent mostra la puntuació que habitualment es fa servir en el projecte Renova de l'Ajuntament de Barcelona:

1 punt: samarretes i complements

2 punts: jerseis, parts superiors de xandall, dessuadores, camises i jaquetes fines

2 punts: roba de nadó (fins a 24 mesos)

3 punts: pantalons, pantalons de xandall, vestits, faldilles, roba de vestir, conjunts

5 punts: jaquetes grans i abrics (màxim 2 peces)

S'utilitzen gomets per indicar el valor que s'ha assignat a cada article i la persona donant rep un tiquet amb la puntuació que ha obtingut per totes les peces donades (es poden utilitzar diferents colors per indicar el valor dels articles).

- **Tasques i torns.** Cal definir els torns d'atenció, els rols i responsabilitats de les persones participants i la distribució de tasques.
- **Normativa.** Quines normes tindrà l'intercanvi? Cal fixar el funcionament i la normativa del mercat.
- **Comunicació.** Com es donarà a conèixer el mercat d'intercanvi? Caldrà definir quins canals de difusió es faran servir (circulars informatives, whatsapp, correus electrònics, cartelleria, xarxes socials del centre, blog, etc.) i les condicions per participar-hi.
La secretaria del Renova Escolar posa a disposició dels centre educatius material de difusió de l'esdeveniment (lones i cartells editables) i punts de bescanvi. Per més informació i petició de material contactar amb la secretaria del Renova Escolar (renovaescolar@bcn.cat).
- **Espais, persones i materials necessaris.** Què necessitarem per organitzar i desenvolupar el mercat? Haurem de seleccionar els espais idonis per emmagatzemar la roba recollida, el lloc on portar a terme el mercat i els materials que faran falta (quins, quants i on els aconseguirem): taules, cadires, burres...
Es recomana assegurar amb antelació a l'inici de la recollida que hi haurà prou persones organitzadores, col·laboradores o voluntàries per poder portar a terme el mercat.
- **Enxarxament.** És bo posar-se en contacte amb entitats del territori per teixir aliances de participació conjunta.
- **Activitats complementàries.** És recomanable programar alguna activitat complementària per reforçar i socialitzar el missatge; per exemple, elaborar un vídeo documental de tot el

procés, amb entrevistes a les entitats i persones implicades; una exposició sobre la recerca inicial o un taller d'aprofitament de roba.

- **Balanç.** Quin impacte positiu té el mercat? Per tal de poder conèixer quin és l'impacte de l'esdeveniment, cal recopilar alguns indicadors com, per exemple, nombre de persones participants o quantitat de roba intercanviades (vegeu Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi).
- **Excedents.** Què en farem, dels sobrants? Caldrà plantejar què se'n farà, dels articles que no s'hagin intercanviat. Una possibilitat és fer-los arribar a alguna entitat que s'encarregui de gestionar-los, com Solidança o Formació i Treball, així com a associacions de veïns i veïnes, espais, institucions religioses o altres iniciatives solidàries. També es poden portar als punts verds de la ciutat. Si al centre educatiu es disposa d'espai, una altra alternativa és crear un "armari de materials" per a aquelles famílies que en necessitin, perquè en puguin disposar al llarg del curs.

Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi

- **Indicadors.** És necessari recopilar algunes dades, tant durant la recollida com durant l'intercanvi d'articles, per valorar l'impacte de l'acció.

Dades necessàries:

- Nombre de persones organitzadores
- Nombre de persones participants en la recollida
- Nombre de persones participants en l'intercanvi
- Nombre de peces de roba o de joguines recollides
- Nombre de peces de roba o de joguines intercanviades

Dades opcionals:

- Conscienciació de les persones participants. Es poden portar a terme breus entrevistes per esbrinar l'impacte del mercat en els hàbits de consum de les persones participants, proposar-los criteris de consum responsable acompanyats d'una puntuació (de l'1 al 5, per exemple), etc.
- Recursos estalviats gràcies a aquesta acció. Es proposa calcular la quantitat d'aigua (vegeu Petjada hídrica associada a diferents peces de roba), les emissions de CO₂ (vegeu Petjada de carboni associada a diferents peces de roba) o els productes tòxics (vegeu Substàncies tòxiques presents a la roba) estalviats per no consumir roba de primera mà.

SERVEI (10 HORES)

Es planteja **organitzar un mercat d'intercanvi com a servei comunitari**.

Desenvolupament de l'acció: el mercat d'intercanvi

En aquesta part del projecte, caldrà promoure la participació de tota la comunitat educativa per tal de teixir aliances i garantir l'èxit de l'acció.

Recollida de roba i complements

Prèviament a l'intercanvi cal fer la recollida de roba segons el protocol acordat (vegeu Planificació del mercat d'intercanvi).

Intercanvi

Durant l'intercanvi, les persones participants han d'escollir i bescanviar els articles de roba en funció de la puntuació dels seus tiquets (vegeu Planificació del mercat d'intercanvi).

Posada en marxa del mercat d'intercanvi

1. Preparació dels espais.
  - Sala amb taules, cadires i burres per exposar els articles. També seran d'utilitat gomets i tiquets de colors, material d'oficina divers, etc.
  - Si es decideix fer una activitat complementària durant el mercat, caldrà dividir l'espai de la sala.
  - Normativa de l'intercanvi consultable (caldrà valorar si als organitzadors els cal tenir-la impresa).
  - Llista orientativa del valor de les peces de roba classificades en 4 o 5 grups.
  - Full per recollir indicadors.
2. Col·locació dels articles recollits damunt de les taules o burres.
3. Inici del bescanvi.
4. Finalització del bescanvi i desmuntatge de l'espai.
5. Gestió dels articles no intercanviats segons el protocol acordat.

VALORACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

Un cop acabat el mercat d'intercanvi és el moment de mirar enrere i avaluar tota la feina feta. D'aquesta valoració es poden extreure propostes de millora que faran possible que, edició rere edició, el Renova Escolar sigui més enriquidor.

De la mateixa manera, es recullen algunes dades d'interès que, de manera coordinada amb el "Mercat d'intercanvi Renova la teva Roba!", s'utilitzen per calcular la quantitat de residus evitats segons roba o joguines recollides i intercanviades.

El **formulari de valoració** del Renova Escolar es troba en el següent enllaç:

<https://forms.office.com/r/LNwJPMJEL8>

ANNEX 1

RELACIÓ CURRICULAR DE LA FITXA DIDÀCTICA 'ORGANITZACIÓ D'UN INTERCANVI DE ROBA PER L'ALUMNAT DE SECUNDÀRIA COM A APRENTATGE SERVEI'

Dins del context del nou currículum, d'acord amb el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, a l'hora de programar hem de tenir en compte diverses innovacions.

Aquest decret defineix l'estructura del currículum, que inclou com a novetat les competències clau, els indicadors competencials al final de l'etapa, que constitueixen el perfil competencial de sortida, i els nous elements curriculars per al desplegament de les àrees i matèries: competències específiques, criteris d'avaluació, sabers i situacions. (Departament d'Educació, 2022)

Així, doncs, per a aquesta programació es tindran en compte aquestes competències clau i els nous elements com les competències específiques, els criteris d'avaluació, els sabers i les situacions d'aprenentatge, sempre que siguin adients per a aquesta activitat.

Part I. ASPECTES DE LA PROGRAMACIÓ

Els sis vectors

Prèviament a desenvolupar la proposta, posem el focus en els sis reptes que tenim actualment com a societat, posats a l'abast com a eines útils per revisar els processos d'aprenentatge. Són sis elements que hem de tenir presents a l'hora d'articular programacions i d'elaborar o dissenyar activitats i nous projectes, i que ens serveixen de punt de partida.

Així, doncs, en l'elaboració de la nostra fitxa didàctica tindrem en compte de manera transversal en totes les parts del projecte Renova Escolar els eixos vertebradors de la figura 1.

Figura 1. Els sis vectors del currículum educatiu actual

Competències clau

La vinculació entre les competències clau i els reptes del segle XXI és l'aspecte que donarà sentit als aprenentatges, en apropar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana. Com que es fa una proposta basada en una situació d'aprenentatge per afavorir aprenentatges amb sentit, es considera que es mobilitzen de manera directa les tres competències clau seleccionades a continuació:

- 1) Competència en comunicació lingüística
- 2) Competència plurilingüe
- 3) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria
- 4) Competència digital
- ✓ 5) **Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)**
- ✓ 6) **Competència ciutadana (CC)**
- ✓ 7) **Competència emprenedora (CE)**
- 8) Competència en consciència i expressió culturals

Tractament de les competències transversals

Pel que fa a les quatre competències transversals, que connecten directament amb les competències clau, amb aquesta activitat es treballen explícitament les següents, relacionades per ordre d'importància en la proposta educativa:

Competència ciutadana

L'activitat proposada pretindrà mobilitzar, principalment, aquesta competència transversal, en què l'alumnat requerirà de **comprensió crítica de la realitat social**, política, científica i especialment **ecològica i econòmica**, des d'un punt global i local, **per dirigir accions per millorar-la**.

- ⓘ *La competència ciutadana requereix el tractament globalitzat de problemes complexos a través de la identificació de les característiques i els components d'aquests tipus de problemes del món real. El tractament globalitzat interrelaciona els sabers de diversos camps de coneixement i creació per abordar les situacions des de la seva complexitat i aportar, si escau, propostes de solució. En aquest sentit, els objectius de desenvolupament sostenible ofereixen una gran diversitat de contextos a partir dels quals es poden treballar aquests tipus de propostes.*

Competència emprenedora

Com bé es descriu a l'annex 4 de l'esmentat decret, aquesta competència consisteix en un procés social i dinàmic en què les persones **identifiquen oportunitats per innovar i actuar, transformant les idees en projectes en un context real**. Fomenta la proactivitat per

organitzar una idea que parteix de l'interès d'un col·lectiu i requereix un pensament crític i incorporar una perspectiva ètica, així com un pensament creatiu, per trobar solucions eficaces, originals, flexibles i innovadores i convertir-les en accions. Cal destacar que, a l'hora de fer un servei comunitari, cal desenvolupar aquesta competència transversal en alt grau.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

La metodologia d'ApS fa indispensable intercanviar idees, compartir responsabilitats i generar un context de respecte i valoració, amb un objectiu comú; i, alhora, implicar-se de manera activa, autònoma i permanent en l'aprenentatge, així com actualitzar els coneixements i adquirir noves habilitats. És per això que en el projecte Renova aquesta competència transversal també es mobilitza en cert grau.

Competència digital/ Competència plurilingüe

Aquestes competències es treballaran o no en funció de com l'alumnat decideixi organitzar l'ApS. Per exemple, si les TIC s'inclouen en alguns dels processos d'aprenentatge, ja sigui per buscar informació i seleccionar-la, per difondre l'esdeveniment o per cercar entitats i treballar en xarxa, o bé si es fa un procés de comunicació i difusió del projecte en que es treballi la llengua catalana, castellana, anglesa o qualsevol de les llengües curriculars.

Descripció dels components del currículum esmentats en aquest document

Les situacions d'aprenentatge

Són escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que es poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Consisteixen en una realitat —actual, passada o previsible en el futur— amb una pregunta o un problema que cal comprendre i al qual cal donar resposta. (Departament d'Educació, 2022)

L'aprenentatge basat en situacions **pot comportar elaborar un producte o dur a terme un servei comunitari**.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de contextos, reptes o circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i de desenvolupament de competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes de les disciplines, i s'acosta a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

La proposta educativa feta pel projecte Renova encaixa totalment amb aquests escenaris que ara es volen promoure als centres educatius al llarg de tota l'educació bàsica i el batxillerat. Es podrà adaptar a la majoria de nivells, àrees, matèries o àmbits, serà un repte del món real i necessitarà enllaçar sabers, destreses i competències, tant transversals com específiques.

Finalitats de l'aprenentatge basat en situacions:

1. Es pretén que l'alumnat desenvolupi les competències de les àrees o matèries a partir de la incorporació i combinació dels sabers corresponents a una o més àrees o matèries que permeten interpretar la situació que es planteja, ja que, en general, tenen un caràcter globalitzat i transversal. Promouen en l'alumnat la construcció de coneixement amb sentit, sempre a partir de la incorporació de nova informació i mitjançant la comprensió de la situació estudiada.
2. Que l'alumnat afronti, guiat pels docents, problemes complexos; que l'aprenent raoni, imagini, planifiqui, explori, investigui, gestioni recursos, s'autoreguli, treballi de manera col·laborativa i avaluï i comuniqui els seus aprenentatges, fomentant aspectes relacionats amb l'interès comú com el treball per combatre les desigualtats, la consciència global o la convivència democràtica, essencials perquè l'alumnat sigui capaç de respondre amb eficàcia als reptes del segle XXI, aspectes relacionats amb l'assoliment de les competències clau.

Competències específiques

Es tracta de les capacitats i els sabers que l'alumnat ha d'adquirir per poder-los fer servir en diferents situacions de la seva vida. Són la síntesi de les competències clau i els sabers propis de cada àrea o matèria.

Criteris d'avaluació

Ara estan vinculats a les competències específiques i suposen el referent de l'avaluació. Indiquen els aprenentatges adquirits per l'alumnat.

Sabers

Són el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds propis d'una àrea. Es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent. Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge. (Departament d'Educació, 2022)

Part II. RENOVA COM A PROJECTE D'APRENTATGE SERVEI

Destinatari (centre, curs i grup classe)

Atès que la proposta s'inclou en una **metodologia d'aprenentatge servei**, es dirigeix a **alumnat de tercer i quart d'educació secundària**; per això, a continuació s'analitza el currículum d'aquesta etapa i nivells.

Servei comunitari obligatori

Segons el decret del currículum, l'organització i les condicions del **servei comunitari** s'inclouen en l'educació secundària obligatòria de la manera següent:

- Com a **acció educativa obligatòria**, orientada a desenvolupar la competència personal i social i la ciutadana.
- Sense un horari fix, i en el cursos de tercer o quart.
- **Dins de la programació curricular d'una o diverses matèries**, que es poden haver integrat en un àmbit o dins d'un projecte globalitzador.

- Amb una part vinculada a l'horari lectiu i un servei actiu a la comunitat que es pot fer dins o fora d'aquest horari en funció de les necessitats de l'entitat amb què es col·labori.
- L'avaluació del servei comunitari ha d'incidir en la qualificació global de la matèria, àmbit o projecte globalitzador al qual es vinculi.

Competències específiques, criteris d'avaluació i sabers

Es tractaran dins de **les matèries o àrees que s'acordi amb el centre**, en cas de voler dur a terme el servei comunitari. No obstant això, se'ls proposarà treballar-ho principalment a través de les matèries que es descriuen a l'apartat següent; és a dir, les també explicitades per al projecte Renova com a part d'una assignatura, matèria o projecte, ja que són les que tenen una relació més directa amb la temàtica que es tractarà i l'objectiu principal a assolir: allargar la vida útil d'objectes de la vida quotidiana (peces de roba).

S'inclouen les següents matèries obligatòries de 3r i 4t que poden tenir **continguts i sabers** relacionats amb la temàtica, i des de les quals es podria implementar, desenvolupar i avaluar el projecte Renova Escolar en tots els centres educatius. A l'apartat següent es fa l'anàlisi dels blocs que es treballen, els sabers relacionats amb la temàtica i les competències específiques amb els seus criteris d'avaluació d'ambdues matèries.

Educació en
valors cívics i
ètics

Ciències socials:
geografia i
història

Educació en valors cívics i ètics

Bloc I	Bloc II	Bloc III	Bloc IV
AUTOCONeixEMENT AUTONOMIA MORAL	SOCIETAT, DEMOCRÀCIA	JUSTÍCIA	SOSTENIBILITAT AMBIENTAL
		ÈTICA	EDUCACIÓ EMOCIONAL
<p>S'integra en el punt en què es pretén motivar l'alumnat a investigar sobre els seus valors i principis i les normes que han d'orientar les seves vides com a persones i ciutadania.</p>		<p>Es treballa com a eix central en el projecte, ja que la temàtica inclou la necessitat de comprendre l'ecodependència i la interacció entre la nostra manera de viure i consumir i el medi social i natural.</p>	
SABERS d'Educació en valors cívics i ètics			
AUTOCONeixEMENT AUTONOMIA MORAL		SOSTENIBILITAT AMBIENTAL	ÈTICA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Desenvolupament del pensament crític i ètic en situacions de debat a l'aula. ▪ Desenvolupament de l'autonomia i la responsabilitat. ▪ Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions en entorns propers relacionats amb la vida quotidiana. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Desenvolupament de l'empatia, la cura i el respecte pels éssers vius i el medi natural, en actuacions quotidianes relacionades amb l'entorn proper. ▪ Reconeixement de l'impacte de l'activitat humana en el planeta a partir d'accions quotidianes. ▪ Anàlisi del grau de sostenibilitat d'una forma de vida. ▪ Anàlisi dels límits del planeta i del canvi climàtic. ▪ Identificació de mecanismes i estratègies per al desenvolupament sostenible en el context local. ▪ Realització d'accions individuals vinculades a l'economia circular, al consum responsable i de productes de proximitat, a l'ús sostenible de l'aigua, l'energia i la mobilitat i a la gestió dels residus en l'àmbit local. 	

Competència específica 1

Indagar i analitzar aspectes vinculats a la construcció de la pròpia identitat i a les qüestions ètiques relatives al projecte vital, en un context social, analitzant de manera reflexiva i crítica la informació obtinguda, per promoure l'autoconeixement i la resolució de dilemes morals de manera autònoma i raonada.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 1.1 Implicar-se en el procés d'autoconeixement i creixement personal mostrant-se actiu i proactiu davant de les propostes educatives d'aula, de centre i de la comunitat.
- 1.3 Analitzar de manera crítica i raonada la informació obtinguda per mitjà de diverses fonts aplicant criteris ètics de manera autònoma.
- 1.4 Resoldre dilemes morals i altres situacions relatives al projecte vital amb responsabilitat i autonomia moral a través de la indagació.

Competència específica 2

Integrar de manera crítica normes i valors cívics i ètics i actuar i interactuar, a partir del reconeixement de la seva importància en la regulació de la vida individual i comunitària, per aplicar-los de manera efectiva i justificada en diferents contextos i per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i amb una societat inclusiva.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 2.2 Manifestar actituds de ciutadania activa i democràtica a partir del coneixement del moviment associatiu i la participació respectuosa i constructiva en activitats de grup.
- 2.3 Aplicar principis ètics en la presa de decisions col·lectives, en la planificació d'accions coordinades i en la resolució de problemes.
- 2.4 Mostrar un compromís actiu amb el bé comú a través del diàleg raonat sobre qüestions ètiques d'actualitat.

Competència específica 3

Integrar i avaluar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura i l'ecodependència de les activitats humanes, mitjançant la identificació i l'anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per desenvolupar hàbits i actituds èticament compromesos amb l'assoliment d'un estil de vida sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 3.1 Avaluar la interconnexió i l'ecodependència de les activitats humanes adoptant compromisos i participant en la societat amb accions locals sostenibles i de millora en relació amb els problemes ecosocials de més rellevància.
- 3.2 Realitzar i promoure accions que afavoreixen l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible a través d'acords i actuacions individuals i col·lectives de manera activa i compromesa.
- 3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, la cura i la protecció de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals i col·lectives, a escala local i global, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, a la mobilitat sostenible, a la preservació del patrimoni natural i al respecte per la diversitat etnicocultural.

Competència específica 4

Desenvolupar i mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica, respectuosa i acurada envers un mateix, els altres i la natura.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 4.1 Expressar de manera respectuosa i assertiva les pròpies emocions manifestant una ajustada autoestima en diferents contextos educatius i socials.
- 4.2 Identificar i regular adequadament les pròpies emocions i les dels altres, en situacions de participació tant individuals com col·lectives.
- 4.3 Manifestar una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura, en activitats realitzades a l'entorn escolar i comunitari.

Ciències socials: geografia i història

Bloc I	Bloc II	Bloc III
REPTES DEL MÓN ACTUAL	SOCIETATS I TERRITORI	COMPROMÍS CÍVIC LOCAL I GLOBAL

Inclou l'anàlisi dels objectius de desenvolupament sostenible i contribueix a tenir en compte els reptes i problemes actuals. Es tracta d'un enfocament basat en els problemes rellevants, perseguint els judicis propis, la capacitat de debat i l'accés a la informació i generació de criteri.

Posa l'èmfasi en el món contemporani i a explicar l'evolució de les societats al llarg del temps. S'utilitzaria en cas que al projecte es fes la recerca de com s'ha arribat a aquesta societat de consum.

Aquest component integra els valors i actituds i el desenvolupament integral i personal de l'alumnat.

SABERS de Ciències socials: geografia i història

REPTES DEL MÓN ACTUAL	SOCIETATS I TERRITORI	COMPROMÍS CÍVIC LOCAL I GLOBAL
Objectius de Desenvolupament Sostenible Consciència global i sostenibilitat global i local Economia i sostenibilitat	Sistemes econòmics i desigualtat Població, territori i recursos Sostenibilitat i producció	Responsabilitat ecosocial Ciutadania i compromís cívic Les cures i la comunitat

Competència específica 2

Indagar i argumentar a partir de problemes socials rellevants, locals i globals per desenvolupar un pensament crític i respectuós amb les diferències, que contribueixi a construir la identitat individual i col·lectiva i a aconseguir un present i un futur més justos i inclusius.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 2.1 Generar productes originals i creatius tot connectant i reelaborant els coneixements previs mitjançant les eines d'investigació pròpies de les ciències socials.
- 2.3 Construir la identitat individual i col·lectiva en el context del món actual, dels seus reptes i conflictes, des d'una perspectiva crítica, sistèmica i global, tot reconeixent la diversitat com a element enriquidor de la convivència.
- 2.4 Elaborar i comunicar productes propis, crítics i argumentats, amb una mirada oberta al diàleg i al respecte a judicis i plantejaments diferents, tot reflexionant sobre el propi procés d'aprenentatge.

Competència específica 3

Interpretar els canvis i les continuïtats dels processos històrics, mitjançant la realització de projectes d'investigació i l'ús de fonts primàries i secundàries, per interpretar els problemes del món actual i fer propostes a favor de la pau, el benestar i el desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

- 3.1 Distingir els grans canvis del món actual, als sectors productius, mercats i relacions socials, debatent les seves implicacions per a les generacions futures.
- 3.2 Realitzar propostes per assolir els objectius de desenvolupament sostenible —mitjançant projectes de recerca—, argumentades a partir de gràfics, imatges i mapes.
- 3.3 Reflexionar sobre els reptes del passat, present i futur, i afrontar-los des de la perspectiva del sistema-món, la justícia social i la sostenibilitat.

Competència específica 7

Identificar els fonaments que sostenen les identitats personals i col·lectives des d'una perspectiva intercultural, respectant els sentiments de pertinença, i valorar les diverses manifestacions culturals i artístiques i el patrimoni material i immaterial per contribuir a la cohesió social i als valors que emanen d'una ciutadania europea responsable i solidària.

Criteris d'avaluació adients al projecte

7.1 Interpretar els processos que han constituït les societats europees actuals per mitjà d'una anàlisi intercultural i que incorpora una multiplicitat de factors i de perspectives.
7.4 Posicionar-se de manera argumentada davant de situacions de desigualtat, domini, injustícia i discriminació exercida sobre determinats col·lectius i minories.

Competència específica 9

Valorar críticament les dinàmiques d'interdependència entre diferents factors dins d'un món globalitzat i les desigualtats i conflictes que es generen, i relacionar les problemàtiques locals i globals per proposar alternatives basades en la cultura de la pau i adquirir compromisos que permetin la consecució d'un món més solidari i sostenible.

Criteris d'avaluació adients al projecte

9.1 Reconèixer els compromisos internacionals a favor de la pau, la seguretat de la mobilitat humana i la cooperació que desenvolupen les institucions i altres entitats no governamentals i de la societat civil.

9.2 Interpretar la interdependència entre el passat i el present i reflexionar sobre la capacitat de decisió personal i col·lectiva com a subjectes històrics, adquirint compromisos per actuar en la millora de l'entorn proper.

Bibliografia

DOCUMENTS CONSULTATS

- Departament d'Educació (novembre 2022). *El nou currículum. Una oportunitat per aprendre amb sentit*. Extret de:

<https://projectes.xtec.cat/nou-curriculum/educacio-basica/>

- Departament d'Educació (27 setembre 2022). LOMLOE. Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. Generalitat de Catalunya. Extret de:

<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>

- Departament d'Educació (sense data). Formació d'equips directius - Nou currículum. Sessió 2 - Organització del nou currículum. Extret de:

https://docs.google.com/presentation/d/1tTV8GHICuVLpiSHcwiiJNsvnpv8tb-ZANNJhzzZSml4/preview?slide=id.g11978ec8147_6_0

ANNEX 2

Origen de les matèries primeres

- Indústria textil: ¿las materias primas pueden ser naturales y químicas? – Audaces
- ¿De dónde viene el tejido con el que se fabrica tu ropa? – Moda Sostenible España
- El mapa mundial del aprovisionamiento – Moda.es

Petjada de carboni associada a diferents peces de roba

- La huella de carbono en el sector textil – Bezero
- Calculadora de la petjada de carboni de la moda – ThredUp

Petjada hídrica associada a diferents peces de roba

- Un vaquero: 3.000 litros de agua – ABC
- Huella hídrica de la moda: el agua que no vemos – Meteored
- La huella hídrica de la ropa: ¿cuánta agua se necesita para hacer una camiseta? – COMPRAÉTICA

Impacte ambiental i socioeconòmic de la indústria de la moda

- El impacto de estar siempre a la última moda – Mans Unides
- Fast fashion: de tu armario al vertedero – Greenpeace
- Salarios dignos – Campaña Ropa Limpia, SETEM
- Recursos – Campanya Roba Neta, SETEM i RETS
- Redesigning the future of fashion – Ellen MacArthur Foundation
- Siete años de la Campaña Detox – Greenpeace
- Amplifying worker voices in the garment and sportswear industry – Clean Clothes Campaign
- Fashion Revolution

Substàncies tòxiques presents a la roba

- Tóxicos textiles: El gran problema de la industria de la moda – Sostenibilidad + Vida
- Tòxics a la moda: 7 substàncies nocives comunes a la roba – Regió 7
- Toxics Threads: The Big Fashion Stitch-Up – Greenpeace

Consum responsable

- Guía para el consumo responsable de ropa – Campaña Ropa Limpia
- Mapa de botigues de segona mà – Ajuntament de Barcelona
- Llogar la roba: la nova manera de vestir que creix i arrela – Ara
- Economía circular – Ellen MacArthur Foundation
- Textiles – FairTrade International

- Primera desfilada amb roba de segona mà al 080 Barcelona Fashion Reborn – Diputació de Barcelona
- Pacte per a la moda circular de Catalunya – Generalitat de Catalunya
- Per allargar la vida de la roba:
  - Tallers Reparar (temàtica “Tèxtil”)
  - Millor que nou! (localitzador)
  - Vídeos Millor que nou!
    - Mascaretes reutilitzables
    - Furoshiki: emboliquem amb roba
    - Bosses de roba
    - Allarguem la vida dels texans vells
    - Embolcall sostenible
    - Barret reversible
    - Aprendre a arreglar roba
    - Arranjaments de roba bàsics
- On podem portar la roba que ja no volem?
  - Solidança
  - Formació i Treball
  - Mercat d'intercanvi Renova la teva Roba!
  - Roba Amiga (“Amb BOSS@ al contenidor TARONJA”, “Una segona vida per a la roba”)
  - Càritas
  - Engrunes
  - Entrevista a Andrea Membrado de Solidança
  - Què fem amb la roba que ja no sabem com aprofitar?

Informació sobre el residu tèxtil

- Webinar EWWR Barcelona Escoles 27/09/2022 – Generalitat de Catalunya
- Pla de prevenció de residus de Barcelona 2012-2020 – Ajuntament de Barcelona
- Països on va a parar la roba usada:
  - España incrementó la exportación e importación de ropa usada durante 2019 - EFEverde
  - Ropa usada y otros artículos textiles usados – OEC

Contingut audiovisual

- The true cost
- Las costuras de la piel
- River blue
- Machines